

Rapport

Bevaringsplan for privatarkiv i Nordland fylke

Om prosjektet

Arkiv i Nordland (AiN) hadde som formål å lage en bevaringsplan for privatarkiv i Nordland. Privatarkiv er ikke bevaringspliktig etter arkivloven og derfor er det større fare for at privatarkivene går tapt. AiN ønsket å utarbeide en strategi og et planverk for hvordan vi skal få samlet inn og bevart de viktige privatarkivene. Planen skal være et utgangspunkt for en innsamlingsstrategi, hvor målet er en helhetlig samfunnsdokumentasjon i Nordland.

Bakgrunn

Privatarkivene i Nordland er spredt rundt på flere institusjoner. Mye privatarkiv er hos AiN, men også hos de ulike museene i fylket. De arkivene som ikke er i depot hos AiN er i stor grad utilgjengelig da katalog ofte er mangelfull og lesesalsfasiliteter mangler. Museene har svært mange arbeidsoppgaver knyttet til sine gjenstandssamlinger og formidlingsprosjekt. Arkivsamlinger blir ofte nedprioritert, og står utilgjengelig for publikum. Privatarkiv har kommet til AiN og museer både etter innsamling, men også tilfeldig etter arkivskapers ønske. Mye privatarkiv fra Nordland er ennå ikke samlet inn og katalogisert av hverken museum eller AiN. Ved hjelp av en felles strategi kan man gjøre prioriteringer og samle inn privatarkiv etter en mer bevisst og helhetlig tankegang

Gjennomføring og metode

Prosjektet har bestått av en arbeidsgruppe med representanter fra AiN og de tre konsoliderte museene i Nordland; Museum Nord, Nordlandsmuseet og Helgeland museum. Arbeidsgruppen har hatt flere møter og samlinger i 2015-2016. Gruppen har også korrespondert på e-post og en egen Facebook-gruppe som ble opprettet i forbindelse med prosjektarbeidet.

Prosjektet har brukt den metodikken som Riksarkivet og Kulturrådet ønsket at vi skulle bruke; bestandsanalyse og samfunnsanalyse, utarbeidet av SAMDOK-prosjektet.

Bestandsanalysen ble gjort av hvert museum, og arbeidet ble koordinert av AiN. En felles mal ble utarbeidet og det ble sendt registreringsskjema til de tre konsoliderte museene. De fikk inn resultatet fra sine underavdelinger og sendte videre resultatet til AiN. Dette ble registrert i et felles skjema, hvor metadataene er påført. Se vedlegg til Bevaringsplanen.

Det var en del utfordringer knyttet til bestandsanalysen. Privatarkiv fra Nordland er oppbevart ved minst 24 institusjoner i fylket og i noen institusjoner utenfor fylket. En stor del av

arkivene manglet opplysninger om antall hyllemeter, ytterår m.m. Arbeidsgruppen har forsøkt å rette opp i dette, men mye metadata gjenstår å få på plass.

Samfunnsanalysen ble utarbeidet av historikerne Ida Jensen og Inge Strand, i samarbeid med museene.

Nordland fylke ble delt opp i 8 regioner, med best mulig indre homogenitet. Regionene er følgende:

- Lofoten
- Vesterålen
- Ofoten
- Nord-Salten
- Sør-Salten
- Nord-Helgeland
- Indre Helgeland
- Sør-Helgeland

Det ble vedtatt å skrive en samfunnsanalyse av Nordland som helhet, med kun generelle trekk, samt en samfunnsanalyse av hver region. Disse samfunnsanalysene er i Bevaringsplanen og det finnes et vedlegg med utvidede samfunnsanalyser bakerst i planen.

Det har vært fokus på *papirarkiv* i dette bevaringsplanprosjektet. Samarbeid om digitalisering av foto, film og lyd, spesielt på vanskelig tilgjengelige medier, vil vi få inn i samhandlingsplanen og arbeide videre med sammen. Det gjelder etter hvert også nye privatarkiv skapt på digitale medier.

Samhandlingsplanen

Samhandlingsplanen er diskutert med museumsdirektørene og andre relevante parter. Det har vært møter og dialog mellom AiN og de ulike museene. Intensjonene, arbeidsdeling og andre vesentlige momenter er avklart. De største diskusjonene foregår innen de enkelte museum. Det går hovedsakelig på juridiske forhold; om arkiv som er donert eller deponert til museene bare kan overføres AiN, eller om man må gjøre en jobb mht. kontrakter osv. En annen diskusjon er selvsagt kostnader, og om museene ønsker å ha en arkivtjeneste selv, med betjening av arkiv og lesesalsfasiliteter. De fleste museene ønsker imidlertid å enten deponere eller donere arkivene til AiN, men dette kan ta noe tid å få på plass.

Arbeidet med bevaringsplanen

Bevaringsplanarbeidet har vært jobbet med samtidig med øvrig arbeidsoppgaver AiN og museene har. Det har vært utfordrende å få satt av den tiden man trengte til bestandsanalyse, samfunnsanalyse, samt det å få organisert felles møter for arbeidsgruppen. Det har også vært utfordrende at man ikke har fått tilbakemelding tidnok fra enkelte av museene. Redigeringsarbeidet med tekst, grafer, bilder m.m. tok mer tid enn antatt.

Prosjektet ble mer komplekst og arbeidskrevende enn først antatt. I ettertid ser vi at vi hadde for ambisiøse mål, for hva vi ønsket å få gjort i forbindelse med bevaringsplanarbeidet. Det var satt av for lite tid og ressurser til arbeidsoppgavene. Vi ønsket å besøke hver region for å ha møter med lokalhistoriske foreninger o.l., og på denne måten få informasjon og synspunkter i forbindelse med samfunnsanalysen. Dette fikk vi ikke gjennomført. I tillegg til dette flyttet AiN samtidig til nye lokaler, arbeidsgruppen hadde utskifting av prosjektdeltaker og AiN sto i en omorganiseringsprosess.

Nordlands langstrakte geografi gjør reisingen til en utfordring, både praktisk og økonomisk. Arbeidsgruppen har imidlertid gjennomført 2-dagers arbeidsseminar i hver av de tre hovedregionene; Helgeland museum (Mosjøen) Museum Nord (Kabelvåg) og Nordlandsmuseet (Bodø). I tillegg til disse arbeidsseminarene har vi hatt 5 møter i arbeidsgruppen og interne møter på AiN. Arbeidet med planen ble også presentert på Samdok-konferanse i 2016.

Veien videre

Arbeidsgruppen hadde et ønske om å lage en leservennlig bevaringsplan, som kunne brukes også av de som ikke har arkivfaglig kompetanse. Gruppen har brukt tid på å få dette til, og håper det kan bli et levende og handlingsrettet plandokument som både brukes, diskuteres, og etterhvert redigeres. Hvilke arkiv som skal prioriteres å samle inn kan vi nå se i Bevaringsplanen. Den vil forhåpentligvis bli lest av mange, som også kan komme med råd og tips om hvor vi kan finne verdifulle eller underrepresenterte arkiv.

AiN anser prosjektet som vellykket. På grunn av samarbeid og møtevirksomhet har vi nå et godt nettverk i Nordland - mellom AiN og museene. Vi vet mer om hverandres samlinger og kompetanse. Dette vil også komme arkivbrukerne til gode. En annen konsekvens av bevaringsplansamarbeidet er at det er kommet inn flere arkiv til AiN via omtalte nettverk, samt henvendelser om planen da den ble sluppet (høsten 2017). AiN har opprettet et system for å fange opp de tilbakemeldinger som ikke kommer skriftlig, men muntlig eller via sosiale media. Arbeidsgruppen ønsker å ta vare på tilbakemeldingene og evaluere planen om 2 år. Det er et ønske i arbeidsgruppen om å ha årlige møter for å følge opp privatarkivarbeidet i Nordland.

Fristen for innlevering av bevaringsplan og rapport ble utsatt flere ganger. Prosjektleder Arnstein Kjelaas varslet imidlertid Kulturrådet og Riksarkivet om behovet for mer tid. Nå har vi fått ferdigstilt en bevaringsplan vi er fornøyd med. Vi mener at dette er et godt verktøy for videre arbeid. Vi takker for støtten fra Kulturrådet og Riksarkivet, uten denne hadde vi ikke fått noen plan i denne omgang.